

İsrail Menşeli Ürünlerin İthalatına veya İran üzerinden Transit Geçişine Müsaade Edilmemesi

İran varışlı veya İran üzerinden transit geçiş yapan bazı araçlarda yer alan ve İsrail ile ilişkisi bulunan ürünler hakkında zaman zaman ortaya çıkan sorunlar gerek nakliyatçı gerek yabancı ihracatçı firmaları zor durumda bırakmaktadır. İran gümrük yetkililerinin konuyu Savcılığa aktarması halinde sözkonusu araçların geri gönderilerek yüklerine el konulabildiği gibi, hem araçların hem de yüklerin alıkonulması durumu da mümkün olabilmektedir.

Bahsekonu uygulama, 20 Eylül 1992 tarihli “İsrail’e Karşı Yaptırıma Yönelik İslam Ülkeleri Ortak Kanunu”na dayanmaktadır.

Sözkonusu Kanun’a göre İran, İslam Konferansı Zirvesi’nde alınan kararlar doğrultusunda, İsrail ile doğrudan ve dolaylı her türlü alışverişe sürekli ve kesin olarak karşı olduğunu, bu politikayı kapsamlı bir şekilde sürdüreceğini bildirmektedir.

Söz konusu Kanun’da yer alan maddelerde mevcut önemli bazı hususlar aşağıda özetlenmiştir.

1. Gerçek veya tüzel tüm kişilerin; İsrail’de mukim şahıs veya şirketler veya İsrail uyruklu şahıslar veya İsrail’e yada İsrail’in menfaatine çalışan kişiler ile ikamet yerlerine ve yapılan ticari anlaşmanın niteliğine bakılmaksızın, doğrudan veya dolaylı olarak her türlü alışverişi yasaklanmıştır. İsrail’de menfaati, şubesi ya da temsilcisi olan ulusal ve yabancı firma ve kuruluşların da, anılan firma ve şahıslarla iş ilişkisine girmekten kaçınmaları gerekmektedir.
2. İran’da, İsrail’e ait her türlü mal, ürün, para ve taşınabilir varlıkların girişi, alışverişi ve ticareti yasaklanmıştır. İster İsrail’den ithal edilsin, ister üretiminde kullanılan girdilerden küçük bir bölümü İsrail menşeli olsun, bahsekonu ürün İsrail ürünü sayılmaktadır. Kanun’a göre, taşınması esnasında İsrail’e uğrayan ve oradan gelen ve yukarıda sayılan şahıs ve firmalara ihraç edilen ürünler de İsrail malı sayılmaktadır.
3. İran’daki ithalatçının, üretici ülkeyi ve ilgili malın üretiminde hiçbir çeşit ve miktarda İsrail ürününün kullanılmadığını teyit eden bilgileri içeren bir menşe belgesi temin etmesi gerekmektedir.
4. Yukarıdaki hususlar İran serbest bölgeleri için de geçerlidir. Ürünün ülke içerisinde boşaltılması yada transit olarak ülkeyi geçmesi hallerinde uygulanmaktadır. Ancak uygulama, İran’ın o ülke ile olan anlaşmalarına aykırı olmamalıdır.
5. Yukarıda 2 nci maddede belirtilen ürünlerin teşhiri, alım-satımı veya hibe gibi şekillerde edinilmesi yasaklanmıştır.
6. Bu Kanun hükümlerini ihlal eden kişi İsrail ile ticaret yapmaktan dolayı cezaya tabi tutulmaktadır. El konulan mallar İran’ın malı olarak kayda geçirilmektedir. Ayrıca, sözkonusu ticarete kullanılan araçlara, sahibinin kimliğinin açıklanmasını müteakip haciz konmaktadır.

İran’ın sözkonusu uygulamada oldukça hassas ve katı olduğu gözlenmektedir. Bu itibarla, İsrail ile herhangi bir şekilde ilişkili bulunan ürünlerin doğrudan İran’a veya İran üzerinden başka ülkelere transit sevkiyatına başvurulmaması, hem ihracatçı firmanın kendisinin hem de parsiyel yüklerin taşıdığı araçlarda yükü olan ancak konuyla ilgili

olmayan diğer firmaların mağduriyetinin önüne geçilmesi açısından önem taşımaktadır.